

Vad hände med Rekordårens Socionomer?

Det är med förändringar man mäter tidens gång, hävdade **Hjalmar Söderberg** i Martin Bircks ungdom. Det var en tanke som dök upp vid läsningen av boken [Rekordårens socionomer. Utbildning, yrkeserfarenheter och livshistorier i ett 50-årsperspektiv.](#)

Den kollektiva biografiska metoden belyser på vad sätt en grupp delar gemensamma erfarenheter och identifikationspunkter oavsett klass, kön, uppväxtförhållanden. För tjugofem år sedan inleddes arbetet med att biografiera de studenter som började på Socialhögskolan i Lund höstterminen 1965, H65-orna. Utbildningen förväntades socialisera i bestämda tankemönster och förbereda för kommande arbete, i detta fall välfärdsarbete. År 1992 kom den första redovisningen ut i boken *Att bli välfärdens tjänare* (S Larsson och H Svärd).

Rekordårens socionomer är andra delen i ett långsiktigt projekt som avses pågå i över sextiofem år. Det finns inte många kollektiva biografier i Sverige. Gruppen H65-or är tidstypiska. De levde med ett ben i efterkrigstiden och ett ben i det nya moderna Sverige. Deras yrkesinsatser bidrog till att utveckla välfärden. De fick också uppleva välfärdens förfall. Den sista delen av H 65-orna kollektiva historia planeras belysa vad som hänt dem efter ytterligare femton år. Det är givet att de då är färre men deras röster kommer att höras. De tystas inte så lätt. De två delarna räcker för att lämna ett speciellt och viktigt avtryck i Sveriges välfärdshistoria. De bör läsas av varje person med intresse för samtidens historia och samhälle.

Många H65-or, främst de manliga, kom från "utbildningstorftiga" bakgrunder och var de första i sina familjer som avlade högre examina. Manliga studenter var äldre och hade också en snårigare väg till Socialhögskolan. Bakom

sig hade de ofta studier vid folkhögskolor, andra icke gymnasiala utbildningar, korrespondensstudier och nästan utan undantag militär-tjänstgöring. Många antogs efter ett intagningsprov som pågick ett par dagar, ett slags tidigt "högskoleprov". För flera var Socialhögskolan ett "negativt val" i den meningen att just då fanns inte så mycket annat att välja på. Det krävdes studentexamen till de flesta högskole- och universitetsstudier. Förvaltningslinjen dominerades av manliga studenter och sociala linjen av kvinnliga. Flertalet var födda i Sverige. Studieavbrotten var få, linjebyten fler.

Andelen H65-or som skaffat sig ytterligare akademiska examina är inte påfallande stor. Särskilt kvinnor på social linje har vidareutbildat sig till psykoterapeuter och ett antal män från teoretisk linje har disputerat i sociala ämnen inom ramen för den forskarutbildning som blev möjlig efter 1977 års universitetsreform. Arbetsmarknaden för socionomer var i början på 1960-talet mycket god. H65-orna kom i stor utsträckning att vara verksamma inom kommuner och landsting. De som var privatanställda eller egna företagare arbetade även de ofta inom den offentliga sfären, till exempel som konsulter eller inom intresseorganisationer. Många socionomer från social linje arbetade i klientnära relationer som socialassistenter (senare socialsekreterare) och kuratorer.

Med reservation för att man tenderar att vara "nöjd" kan man ändå vara säker på att H65-orna klarat sig bra. De flesta har aldrig känt större oro över att bli arbetslösa, inkomsterna har varit hyggliga, till och med hyggligt bra för dem som valde bort "socialt arbete". Kaka söker maka. Många gifte sig med person med lika eller högre utbildning. Deras barn har i stor utsträckning högre utbildning. De är mer aktiva i samhällsfrågor än befolkningen i övrigt, inte minst i kulturfrågor (troligen på grund av andelen kvinnor). Man äter bra mat och bor hyggligt. Nio av tio i enkäten säger sig också vara lyckliga! Hoppsan?

Det finns skäl att i projektets tredje del närmare analysera

varför så många H65-or har en ambivalent inställning till sin socionomexamen. Anledningen till detta tror jag man kan söka i att många som kom in via inträdesprov egentligen inte ville studera vid Socialhögskolan men de hade inga alternativ, i varje fall inte då. Klassresan krävde energi under sin gång. En universitetsreform 1977 "lade ned" Socialhögskolorna.

Förvaltningslinjen upphörde. Det blev på sikt problematiskt för små- och medelstora kommuner. Ett tomrum uppstod på grund av minskad tillgång på socionomer med förvaltningsutbildning. Samtidigt lades Försvaret ned och en skara officerare ryckte fram på skyttelinje i kommunerna med ett rykte att vara goda ledare. 1993 hade Ädelreformen sjösatts och kommunerna tog aningslöst över det medicinska ansvaret. Socionomerna satt snällt på sina stolar med sina klienter. Rektorer, lärare och inte minst förskollärare utgav sig också för att vara goda ledare. Gemensamt för dessa var att de saknade adekvat skolning i välfärdens teori och praktik. Det var bra ansåg många politiker.

Björn Petersson

Rådgivare, f d företagare och numera skriftställare.

Socionom på teoretisk linje, började hösten 1965 på Socialhögskolan i Lund